

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
1	Maambiwa o doweleaho	Living Limpopo	<p>Samusi dzangano xa Living Limpopo li lone muvhilaeli kha enea mafhungo li vhiga uri lo fushea nga mvelelo dza thodisiso. Ri tangedza tshothe mawanwa nga ndila ye a nwalwa ngayo kha Mvetamveto ya Muvhigo wa Thodisiso nahone ri tangedza themendelo dzo itwaho. Ri livhuha tshigwada tsha SECU tshe tsha ita thodisiso na u diimisela he tsha dzudzanya ngaho mbilaelo yashu na ndila yo fhelelaho ye thodisiso ya itwa ngayo. Naho mawanwa a mvetamveto o lenga u phadaladzwa, ri thogomela uri SECU yo dzudzanya mbilaelo dzothe, yo dzudzanya mafhungo o takuswaho nahone ya themendela maga ane a tea u dzhiwa, u sumbedza uri i tangedza na u hwala vhudifhinduleli, nahone ri livhuha SECU nga nthani ha zwenezwo. Naho zwo ralo, ri toda u rumela maambiwa na mbudziso dzi tevhelaho malugana na mawanwa kha Mvetamveto ya Muvhigo wa Thodisiso (Draft Investigation Report [DIR]).</p>	Zwo thogomelwa.
2	Phara 2	Living Limpopo	<p>U ya nga mavhonele ashu, zwi a kanganyisa u nea thalutshedzo ya thandela ine ha khou ambiwa nga hayo kha yenyi thodisiso, u nea muredzo u bvaho kha webusaithi ya mubvedzi wa thandela, naho hu ndalukano dzo raloho, musi thalutshedzo yenyi i sa pfesesei, i songo tea nahone i tshi shanda ndila ine thandela ya vha ngayo.</p> <p>Thaluso ya thandela yo newaho-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a i zwi bviseli khagala uri ndowetshumo khulwane ine ya do bvedzwa henefha fhethu ndi vhumagi ha tsimbi i songo kunakiswaho kha mutevhe wa vhubvedzi u bva kha malasha a re na coke ane a bvedzwa kha malasha mavhisi ane a do bwiwa vhuponi honoho, u ya kha matombo a songo kunakiswaho uri a bvedze tsimbi na minwe mifuda ya tsimbi; 2. a i nei musumbedzo wa vuhulwane ha mushumo; 	<p>SECU yo thogomela mbilaelo dza muvhilaeli. Ndivho ya SECU ndi u nea thalutshedzelo ya MMSEZ i sa dzhii sia, u nea thalutshedzo pfufhi, nga luambo lu pfalaho na lu leluwaho.</p> <p>Phara 2 ya muvhigo yo shandulwa uri i bviseli khagala uri Thungo ya Tshipembe hu do itwa vhumagi vuhulwane, yo talusa nga luambo lu pfalaho na lu leluwaho mishumo ya u vhumagi ha u bvedza tsimbi na u bula uri hu do shumiseswa malasha ndi a ndeme vhukuma kha mishumo minzhi yo dzudzanywaho ngei Thungo ya Tshipembe.</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>3. i tšalutshedza nga nđila yo khakheaho maano a nđisedzo ya muđagasi une wa đo shumiswa kha nando nahone</p> <p>4. a i ambi uri tshiitisi tshihulwane tsha yeneyi mveledziso ndi u vha tsini na zwisima zwa malasha na u shumiswa hawo nga nđila i si yavhuđi.</p> <p>U ya nga mavhonele ashu, tšhođisiso yo vha i tshi đo vhuyedza arali mbuno dzi sa hanedzei nga ha mupo na vhuhulwane ha mveledziso dzo vha dzo tšalutshedzwa u thoma nga luambo lu pfalaho na lu leluwaho. Ndi zwa ndeme kha riđe vhavhilaeli uri thandela i tšalutshedzwe zwavhuđi nga nđwambo wa uri ndi yone mutheo wa mbilaelo yashu.</p> <p><i>Fhethu hune ha bveledzwa tsimbi musi hu tshi vhambedzwa na zwiñwe zwigwada na tšalutshedzo dza mishumo</i></p> <p>Tsha u thoma, kha heđi sia ri tšhogomela uri naho MMSEZ i tshi vhonala i tshi katela fhethu ho vhalaho hune ha đo vha na zwigwada zwo fhamba-fhambanaho zwa mishumo ya nđowetshumo u bva kha nđowetshumo ya mitsi i re khombo u ya kha nđowetshumo ine ya ita zwithu zwi leluwaho (vhumagi ha zwithu zwo đowealeho na vhumagi ha khemikhala dza zwa vhulimi; u bveledza zwithu zwa vhulimi na u rumela thundu), zwi re zwone ndi uri Muhasho wa Mbambadzo na Nđowetshumo na Muđatšisano (DTIC)1 wo khetha fhethu huthihi ha u bveledza tsimbi – sa <i>"Fhethu ha Vhubveledzi ha Tsimbi na Fulufulu ha Afurika Tshipembe ha Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado"</i>– nahone u pulana ho sendamela nga maanda kha yeneyi mveledziso. Uri zwithu zwi itwe nga nđila yo teaho, MMSEZ i tea u tšaluswa sa mveledziso ya nđowetshumo khulwane yo livhisaho tšhogomelo kha u bveledza tsimbi, naho ho dzudzanywa miñwe mishumo ya nđowetshumo huñwe fhethu hune ha vha tshikwea tsha khilomithara dza 60, u katela na vhumagi ha</p>	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>dzikhemikhala na vhumagi ha zwithu zwo dowealeaho, u bveledza zwithu zwa vhulimi na zwigwada zwa u rumela thundu. Samusi vhatu vhanzhi vha sa divhi zwine zwa katelwa kha u 'bveledza tsimbi' ri tea u zwi tlatshedza</p> <p>– ndi maitele a u kopoŋola tsimbi kha tombo nga u nokisa tombo nga themperatsha ya nthesa. Tsha u fhedza, zwi tea u tlatshedzwa uri zouni ya MMSEZ ya zwa tsimbi i do bveledza nga maanda tsimbi, kha mutevhe wa vhubvedzi u bva kha malasha a coke ane a bva kha malasha mavhisi ane a bveledzwa vhuŋoni honoho, u ya kha matombo a nokiswaho uri a bveledze tsimbi na miŋwe mifuda ya zwiwhumbi. Zwavhuŋi-vhuŋi heyi ndi tlatshedzo yo newaho zwisima zwothe zwi tevhelaho zwine zwa tshimbidzana na yeneyi thandela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muvhigo wa u Fhedza wa u Tolisisa Kushumele kwa Mveledziso ya Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado; DeltaBEC; Thangule 2019 • Ndivhadzo ya Khumbelo ya Thendelo ya Mupo na u Shanduka ha Kushumisele kwa Mavu kha Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado yo Themendelwaho: Linwalwa li re na Vhubvo ha Mafhungo; DeltaBEC, • Ndivhadzo ya Ndivho ya Mveledziso; Digby Wells, Fulwana 2019 • Muvhigo wa Tsenguluso ya ndila ine Mupo wa Kwamea ngayo (Environmental Impact Assessment Report [EIAR]), mvetamveto ine ya nga waniwa nga muŋwe na muŋwe kha SAHRIS) u katela na mivhigo minzhi ya tsenguluso ya mvelelo ya vhatsila yo engedzwaho kha EIAR, khathihi na • u pulana ho vhalaho na maŋwe maŋwalwa a bvaho kha Muhasho wa Mbambadzo na Ndotweshumo na Mutatisano (DTIC)1 kha Senthara ya Pfanelo dza Mupo (CER) u tshi fhindula khumbelo yayo ya PAIA, u katela na Thodisiso ya 	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>Khonadzeo ya zwa Thekiniki (sedzani masiatari 4-6), tshoodea ya lwa mulayo ya u khethiwa ha SEZ.</p> <ul style="list-style-type: none"> webusaithi ya mushumisi a re na tshanziela ya MMSEZ, South African Energy Metallurgy Base Pty Ltd, ine ya vha nga fhasi ha Shenzhen Hoi Mor Resources – www.emsez.com, ye tshipiqa tshayo tsha kopiwa afho fhasi ,sa tsumbo: <p><i>Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Fulufulu ya Vhubveledzi ha Tsimbi ya Afurika Tshipembe (ine afha ya vhidzwa EMSEZ kana SEZ) ndi zouni yo khetheaho ya ikonomi ya fulufulu ya vhubveledzi ha tsimbi ya vhuimo ha lushaka ye ya bveledzwa u ya nga Mulayo wa Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Afurika Tshipembe, yo tendelwaho nga muvhuso wa Afurika Tshipembe.</i></p> <p><i>SEZ i wanala ngei Musina - Makhado, vunduni la Limpopo, Afurika Tshipembe, fhethu hune ha vha tshikwea tsha khilomithara dza 60.</i></p> <p><i>U mona na SEZ hu na migodi mihulwane ya malasha a re na coke --maini dza malasha, ine ya vha na thani dza malasha a fhiraho thani dza bilioni dza 10.</i></p> <p><i>Hu do fhatywa zwiitshi zwi tevhelaho nga fhasi ha Thandela ya SEZ: Tshiitshi tsha u Tanzwa Malasha a 20 Mtpa; Tshiitshi tsha Muqagasi tsha Malasha tshi re na Mufhiso wa 3,300 MW; Tshiitshi tsha u bveledza Coke tsha 3 Mtpa tshi re na Tshiitshi tsha Mveledziso ya Mufhiso tshine tsha bveledza Muqagasi wa 390 MW; Tshiitshi tshi re na CarbonFerrochrome ya vhuimo ha Ntha ya 3 Mtpa; Tshiitshi tsha Ferromanganese ya 1Mtpa; Tshiitshi tsha Silicomanganese tsha 500 Ktpa; Tshiitshi tsha Tsimbi tsha 3 Mtpa; Tshiitshi tsha Tsimbi ya Vanadium ya vhuimo vhu re ntha ya 1 Mtpa na Tshiitshi tsha Tsimbi ya Manganese ya vhuimo vhu re ntha ya 1 Mtpa; Tshiitshi tsha Vhubveledzi ha Tsimbi ya Lime ya 5 Mtpa, Tshiitshi tsha</i></p>	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU																										
			<p><i>Titanium Dioxide ya 1.2 Mtpa na Tshiitshi tsha Vanadium Pentoxide (V2O5) ya 150 Ktpa.</i></p> <p>Maini wa malasha a coke → u tanzwa ha malasha → tshiitshi tsha coke → tshiitshi tsha mudagasi → tshiitshi tsha ferroalloy → tshiitshi tsha u ita tsimbi → tshiitshi tsha u ita tsimbi zwi vhumba mutevhe wa fulufulu na thandela ya u bveledza tsimbi</p> <p>Vhuhulwane ha hekithara dza 8 000 dza fhethu ha zouni ya fulufulu na vhubvedzi ha tsimbi na fhethu ho dzudzanywaho ha zwiitshi zwa ndowetshumo na hone hu fanela u katelwa kha thalutshedzo u itela u sumbedza vhuhulwane ha thandela, zwine zwa tshimbizana na u hanedza hashu MMSEZ sa mufuda wa mishumo ya ndowetshumo yo dzudzanyiwaho (ndowetshumo i re khombo).</p> <p>Bogisi li re afho fhasi lo kopiwa kha EIAR:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Tshiitshi</th> <th style="text-align: right;">Vhuhulwane ho Pulaniwaho</th> </tr> <tr> <th style="text-align: left;">Zwiitshi zwa vhumagi</th> <th style="text-align: right;">t/a</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>U Tanzwa Malasha</td> <td style="text-align: right;">20 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Coke</td> <td style="text-align: right;">3 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha matombo a songo kunakiswaho</td> <td style="text-align: right;">6 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Ferrochrome</td> <td style="text-align: right;">3 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Ferromanganese</td> <td style="text-align: right;">500 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Silicon na manganese</td> <td style="text-align: right;">500 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha magnetite ya Vanadium-titanium</td> <td style="text-align: right;">10 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya</td> <td style="text-align: right;">1 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya vanadium</td> <td style="text-align: right;">1 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Tsimbi</td> <td style="text-align: right;">3 000 000</td> </tr> <tr> <td>Tshiitshi tsha Lime</td> <td style="text-align: right;">1 000 000</td> </tr> </tbody> </table>	Tshiitshi	Vhuhulwane ho Pulaniwaho	Zwiitshi zwa vhumagi	t/a	U Tanzwa Malasha	20 000 000	Tshiitshi tsha Coke	3 000 000	Tshiitshi tsha matombo a songo kunakiswaho	6 000 000	Tshiitshi tsha Ferrochrome	3 000 000	Tshiitshi tsha Ferromanganese	500 000	Tshiitshi tsha Silicon na manganese	500 000	Tshiitshi tsha magnetite ya Vanadium-titanium	10 000 000	Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya	1 000 000	Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya vanadium	1 000 000	Tshiitshi tsha Tsimbi	3 000 000	Tshiitshi tsha Lime	1 000 000	
Tshiitshi	Vhuhulwane ho Pulaniwaho																													
Zwiitshi zwa vhumagi	t/a																													
U Tanzwa Malasha	20 000 000																													
Tshiitshi tsha Coke	3 000 000																													
Tshiitshi tsha matombo a songo kunakiswaho	6 000 000																													
Tshiitshi tsha Ferrochrome	3 000 000																													
Tshiitshi tsha Ferromanganese	500 000																													
Tshiitshi tsha Silicon na manganese	500 000																													
Tshiitshi tsha magnetite ya Vanadium-titanium	10 000 000																													
Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya	1 000 000																													
Tshiitshi tsha tsimbi ya vhuimo ha ntha ya vanadium	1 000 000																													
Tshiitshi tsha Tsimbi	3 000 000																													
Tshiitshi tsha Lime	1 000 000																													

SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>Tshiṭṭitshi tsha Semennde 2 000 000</p> <p>Fekiṭṭhiri ya swishumiswa zwi sa swi 500 000</p> <p><i>Pulane dza ndisedzo ya muḍagasi dzi songo ṭalutshedzwaho zwavhuḍi</i></p> <p>Tsha u fhedza, ri humbela uri ni ṭhogomele nga maanda mafhungo a tevhelaho ane a kanganyisa a ṭhalutshedzo ya thandela o shumiswaho kha Mvetamveto ya Muvhigo wa Ṭhoḍisiso malugana na pulane dza ndisedzo ya muḍagasi fhethu hune tsimbi ya ḍo bveledzwa hone.</p> <p><i>“musi MMSEZ i tshi vho shuma nga vhuḍalo, i ḍo vha na mihasho ya fulufulu ḷi vusuluswaho ḷine ḷa katela tshitenwa tsha fulufulu ḷa maḍi, ḷa muya na ḷa ḍuvha”</i></p> <p>Samusi zwo bviselwa khagala nga maṅwalwa oṭhe a u pulana o tevhekanyiswaho afho nṭha na EIAr, tshivhumbi tsha tshigwada tsha fulufulu tsha zouni ya fulufulu na vhubveledzi ha tsimbi ndi tshipiḍa tsha themamveledziso i tikedzaho ine ya ḍo bveledzwa u itela ndisedzo kha tshigwada tsha vhubveledzi ha tsimbi (vhumagi ha tsimbi), zwenezwi zwo dzumbiwa nge ha thoma ha tevhekanyiswa tshigwada tsha fulufulu, zwa tou nga tsho ḍiimisa nga tshoṭhe siani ḷa nḍo, zwa nea muhumbulo wo khakheaho wa uri MMSEZ i katela thandela ya u bveledza muḍagasi na uri muḍagasi une wa ḍo bveledzwa u ḍo newa vhaṅwe vhashumisi.</p> <p>Zwiṅwe hafhu, tshigwada tsha fulufulu a tsho ngo ṭaluswa zwavhuḍi sa “maanda a vusuluswaho” nga uri tsho thewa kha tshipiḍa tsha maanda a vusuluswaho fhedzi. Naho ho dzudzanywa thandela khulwane ya PV ya ḍuvha ine ya ḍo isa muḍagasi fhethu ha vhumagi hune ha vha na khaboni nnzhi i re na khombo, hune zwino ha vha na Ḍaka ḷo ḍalaho Miri ya</p>	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>Mipani na hune ha dzhiwa hu Fhethu ha Ndeme hune ha vha na Mutshatshame wa zwithu zwi tshilaho, a ri divhi tshithu nga ha dziwe pulane dza fulufulu li vusuluswaho. Zwiwe hafhu, “fulufulu la maqi” line ha khou ambiwa nga halo a si u bveledzwa ha mudagasi nga maqi samusi zwo ambiwa nga u ralo nga ho khakheaho, fhedzi ndi u bveledzwa ha mapfura u bva kha malasha u ya kha haidirodzeni. U tsela fhasi kha siatari la webusaithi ya MMSEZ na huwe fhethu, ho talutshedzwa uri tshigwada tsha vhubvedzi ha mudagasi tshi do katela</p> <p><i>“Sele dza Mapfura a Maqi”</i> (u ya nga phara 31. Ya dIR), zwine zwa pfala u humbulela uri hu nga vha hu tshi khou ambiwa nga ha mini, zwi ambela kha pulane dza u <i>“bveledza thandela khulwane ya malasha u ya kha haidirodzeni u itela u bveledza mapfura a haidirodzeni dala uri hu bveledzwe mudagasi”</i> u ya nga tshitamennde tsho bviswaho nga la 1 Fulwana 2022 (zwine zwa nga si dzhiwe zwi haidirodzeni dala kana fulufulu line la vusuluswa hu sa londwi zwine vha zwi amba).</p> <p>Tsha u fhedza, zwi tea u thogomelwa uri naho SOC ya MMSEZ yo divhadza khagala uri u bveledzwa ha PV ya divha zwi do dzhia vhudzulo ha tshiti tsha mufhiso tshine tsha bveledza mudagasi, Thendelo ya zwa Mupo yo bviswa nga Luhuh 2022 hu si na thivhelo naho dzi dzifhio nahone i ambela kha Muvhigo wa EIA, Muvhigo wa u Tolisisa na madzudzanyele o vusuluswaho a fhethu, zwine zwa katela tshiti tsha mudagasi tshine tsha shumisa malasha. Zwiwe hafhu, muvhigo wa vadivi nga ha pulane dza ndisedzo ya mudagasi, zwine zwa vhumba tshipida tsha EIAR, u amba khagala uri mveledziso ya mudagasi wa divha wa PV yo swikelelwa, a u shumi nahone wo landulwa. Nga nwambo wa zwenezwi, ri nga amba uri thalutshedzo yo newaho ya MMSEZ na zwine ya do</p>	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>zwi katela musi i tshi vho “shuma nga vhuḁalo” i a xedza vhukuma.</p> <p><i>U sa shumiswa nga khole ha malasha na migodi ya malasha</i> <i>Tḥalutshedzo ya MMSEZ yo shumiswaho kha dIR a i kateli u bulwa naho hu hufhio ha malasha, musi malasha e one mutheo wa thandela. Dzangano ḵa Living Limpopo ḵi nga ḵea mutevhe wo dodombedzwaho wa tḥalutshedzo dza malasha na zwiko zwine ha bwiwa malasha kha maḵwalwa o vhalaho a u pulana na kha zwishumiswa zwa vhuvhambadzi zwo bveledzwaho nga SOC, mihasho ya muvhuso i tshimbidzanaho nazwo na vhatikedzi vha thandela, zwine zwa ita uri hu pfeseswe zwiitisi zwa zouni ya vhubveledzi ha tsimbi na u vha tsini na zwithu zwine zwa bwiwa mavuni na vhushaka ha u ḁitika vhukati ha zouni ya vhumagi na migodi ya maini ine ya ḁo zwi rumela. U itela u pfufhifhadza, hafha kha heli sia ri tḥogomela uri naho hu kha khethekanyo ya u thoma ya siaḁari ḵa u thoma ḵa webusaithi ya MMSEZ (hune tḥalutshedzo ya dIR ya bva hone) hu ambiwa zwi tevhelaho:</i></p> <p><i>Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado (Musina Makhado Special Economic Zone [MMSEZ]) kha Tshiḁiriki tsha Vhembe ngei Limpopo yo khethiwa nga Muvhuso wa Afurika Tshipembe sa fhethu ho khetheaho ha SEZ. Muvhuso wa Afurika Tshipembe nga kha Muhasho wa Mbambadzo na Nḁowetshumo (DTI) wo khetha Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado (MMSEZ) ine ya wanala ngei Vunḁuni ḵa Limpopo, kha Tshiḁiriki tsha Vhembe, ine ya wanala vhukati ha mimasipala mivhili yapo ya Musina na Makhado. U ya nga Mulayo wa Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi, wa 2014, Minista wa Muhasho wa Mbambadzo na Nḁowetshumo o bvisa Thendelo ya Mutshimbidzi u itela u leludza vhubindudzi.</i></p>	

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>MMSEZ i tsini na Gethe ya Mukano wa Beitbridge, hune ha vha fhethu ha vhuvhili huhulwanesa ha u dzhena Afurika Tshipembe na ndila ya u wetshele kha mañwe mashango a SADC. Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi ya Musina-Makhado i na fhethu huvhili, huñwe hu livhisa nga maanda tshogomelo kha Fulufulu na Vhubvedzi ha Tsimbi nahone huñwe hu livhisa tshogomelo kha zwipiḁa zwiraru, zwine zwa vha vhumagi ha zwithu zwo ḁoweleaho, u bvedza zwithu zwa vhulimi na rumela thundu. Tshiḁiriki tsha Vhembe ngei Vunḁuni la Limpopo tshi na zwiko zwizhi zwa minerala zwi ngaho daimane. Malasha a re na coke ane a nga tshatshuviwa. Yeneyi Zouni yo Khetheaho ya Ikonomi (SEZ) yo itelwa u tshanyisa nyaluwo ya ikonomi, mveledziso na u sika mishumo ngei Limpopo nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tshutshudza Nḁowetshumo • U tshandavhudza mbambadzo na vhubindudzi • U tikedza mveledziso nga mabindu a sa nyethi • U khwaḁhisedza Mveledziso nga Themamveledziso 	
3	Phara 5, 7 (i vhaleni khathihi na phara 26), phara 10, na phara 11	Living Limpopo	<p>Ri a pfesesa na u tshanganedza ndivho na mikano ya tshodisiso u ya nga phara 5 nahone ri a tenda uri wo vha u si mushumo wa SECU u ita tshodisiso ye ya vha i tshi tshoḁea, fhedzi yo itwa nga CO ya UNDP hu sa athu vhumbiwa tshumisano na u dzheniwa kha MOU na SOC ya MMSEZ u ya nga mawanwa a tshodisiso na phara 14.2 ya DIR. Ri humbela uri ni tsholisise maambiwa ashu afho fhasi u ya nga zwo ambiwaho.</p> <p>U ya nga phara 7 na 10 na mawanwa a SECU a uri SOC i tea u farwa sa dzangano la sekithara ya phuraivethe nga fhasi ha mbekanyamaitete dza UNDP:</p>	<p>Samusi zwo sumbedzwa kha mvetamveto ya muvhigo, maitete a mbekanyamushumo kha Zwilinganyo zwa Matshilisano na Mupo (Social and Environmental Standards [SES]) zwa UNDP a shuma kha mishumo yoḁhe ya mbekanyamushumo, zwine zwa ḁo katela vhuimo hoḁhe vhune khaho CO ya ḁo dzhena kha MOU na dzangano la muvhuso.</p> <p>Maitete a mbekanyamushumo ya SES a haseledzwa nga vhuḁalo u itela u aravha mañwe maambiwa a re afho fhasi.</p> <p>Zwiñwe hafhu, mufuda wa tshumisano ine ya nga tendelwa nga CO a i ḁisendeki fhedzi nga dzangano la MOU ya sainiwa naḁo. I dovha ya ḁisendeka nga mufuda wa mishumo ine ya</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>Naa zwenezwi zwi amba uri arali CO ya UNDP yo vha i songo dzhena kha MOU na SOC ya MMSEZ, fhedzi nṅhani ha zwenezwo yo vha yo ita tshumisano na muṅe wa u fhedzisela wa SOC ya MMSEZ, dzangano la Mveledziso ya Ikonomi, Vhupo na Vhuendelamashango ya Limpopo (Limpopo Economic Development Environment and Tourism [LEDET]), le nga tshenetsho tshifhinga la vha li muhasho wa muvhuso-</p> <ul style="list-style-type: none"> • ho vha hu tshi do vha hu songo toḁea thoḁisiso ngauri liṅwe dzangano le la dzhena kha MOU la ita tshumisano lo vha li tshi do vha li songo dzhiwa sa “sekithara ya phuraivethe” nga fhasi ha Mbekanyamaitele ya UNDP ya Tshumisano ya Sekithara ya Phuraivethe na Mbekanyamaitele ya Thoḁisiso na Tshumisano na Sekithara ya Phuraivethe, nahone • zwiitisi zwiḁulwane zwe SECU ya thea khazwo themendelo yayo uri UNDP i bve kha tshumisano dzayo zwo vha zwi sa tsha do shuma? <p>Malugana na maambiwa ashu afho nṅha kha phara 10., samusi MMSEZ i thandela ine ya “kwama malasha na dziṅwe minerala”, ndi tshifhio “Tshishumiswa tsha Tsenguluso ya Khombo”, arali tshi hone, tshine tsha do shuma kha tshumisano na vhaṅe vha khamphani dza muvhuso, ndi uri mivhuso? Mbudziso yashu kha phara 10 na 11 i kwama nga ho livhaho enea mafhungo musi ho sedzwa themendelo kha phara 15.1 --sedzani maambiwa afho fhasi.</p>	<p>itwa nga leneḁo dzangano na mufuda mishumo yo vhonwaho kha MOU. Dzenedzi themendelo dzi tea u katelwa kha tsho dziṅwe na dziṅwe dza CO dza u saina MOU na LEDET, liṅe la vha dzangano la muvhuso, fhedzi li si zhendedzi la lwa mulayo la MMSEZ.</p>
4	Phara 15.1	Living Limpopo	<p>Kha mawanwa na themendelo dzayo, SECU a yo ngo themendela uri UNDP i litshe u tikedza MMSEZ. Nṅhani hazwo, kha phara 15.1, SECU i themendela uri “CO i fanela u bva kha MOU wayo wa zwino na SOC, i ṅalutshedze uri yo shumisa themphuleithi yo khakheaho. Arali SOC i tshi toḁa u bvela phanda na vhushaka hayo na UNDP, zwenezwi zwigwada zwi</p>	<p>Sedzani phindulo fhasi ha muduba 3 afho nṅha.</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>tea u lugiselela MOU muswa zwi tshi shumisa themphuleithi yo teaho.”</p> <p>Hu tshi tšandavhudzwa hu nga phethwa nga ja uri ngavhe tshinwe tshigwada tsho vha tshi si khamphani ya muvhuso, fhedzi tshi muhasho wa muvhuso une wa vha na khamphani ya muvhuso, “themphuleithi” yo shumiswaho yo vha i tshi do vha yo tea. Hu tshi tevhelwa enea mawanwa, CO ya UNDP i nga dzudzanya u kundelwa u tevhela mulayo nga u dzhena kha MOU i fanaho na LEDET u itela u tikedza thandela i fanaho zwi vhonala uri nga nnda ha thodea naho i ifhio ya uri hu itwe thodisiso kana u shumisa Tshishumiswa tsha Tsenguluso ya Khombo. Sa vavhilaeli, ri swela u pfesesa zwavhuḏi ndila ine UNDP ya kombetshedzea ngayo u tevhela Zwilinganyo zwayo zwa Matshilisano na Mupo (SES) kha nyimele ine ya shumisana na mihasho ya muvhuso kha thandela dzine dza kwama malasha. Kha leneli sia sedzani maambiwa ashu kha phara 15.4.</p>	
5	Para 15.2, phara 51 (i vhaleni khathihi na phara 49), tshipiḏa 3: mafhungo e a tšolisiswa – khandiso	Living Limpopo	<ul style="list-style-type: none"> • Ri humbela uri ni bvisele khagala arali khombo dzo bveledzwaho nga u dzhena kha MOU dzi sa vhofhi na zwiḥwe zwigwada zwine zwa ita mishumo ine UNDP ya i dzhia i khombo khulwane, ine vhashumi vha tea u divhadzwa, i tshi kwama fhedzi UNDP na bvumo jayo. • Arali hu na dziḥwe khombo dzine dza bveledzwa nga tshumisano yo raloho dzine dza tshimbizana na u tevhelwa ha milayo ya matshilisano na mupo, naa themendelo dzine dza rumelwa kha CO a dzo ngo tea u katela u divhadza na vhashumi nga ha dzenedzi khombo? <p>Ri do amba uri khombo dzine dza nga vha hone dzo vha dzi sa kwami fhedzi bvumo ja UNDP na uri mvelelo dza tsho dza CO na mishumo yayo dzi katela u ita uri UNDP i vhe khomboni ya u</p>	<p>Zwo thogomelwa. Naho SECU i tshi dzhiela ntha tshothe mavhonele a mvhilaeli a uri u tshinywa ha bvumo ja UNDP a zwi vha vhlaidzisi, na uri zwine zwa vha vhlaidzisa ndi khombo ine UNDP ya do vha i tshi khou i bveledza kha vhatu na mupo, SECU i wana uri dzenedzi mbilaelo mbili dzi a tshimbizana. Bvumo ja UNDP ndi musumbedzo wa zwithu zwine ya zwi dzhia zwi zwa ndeme zwine zwa vhonala kha SES. Nga zwenezwo, milayo ine ya si tshimbizane na SES, i nga tshinya bvumo ja UNDP na u nyadzisa vhuḏidini ha UNDP ha u tsireledza vhatu na mupo.</p> <p>SECU i a tenda uri vhumani vhukati ha SES, masiandoitwa siani ja matshilisano na mupo na khombo dza bvumo kha</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
	5, na phara 79 (i vhaleni khathihi na phara 56).		<p>shela mulenzhe kha mishumo 'ine ya nga lwisana kana ine ya nga vha na masiandoitwa a si avhuḍi kana mavhi kha nyimele ya UNDP, u sa dzhia sia, mihumbulo na ndivho kana tshirunzi na bvumo' samusi zwo sumbedzwa kha Atikili VI kha themphuleithi yo itelwaho sekithara ya phuraivethe ine ya sedzana na vhaimele vhane vha ṭoḍea u ya nga phara 49.</p> <p>Ri ṭoḍa uri zwi ṭhogomelwe uri heyi ndi thaidzo khulwane kha riṅe sa vhavhilaeli, hu si Thaidzo #5 nahone u itela uri hu si vhe na u timatima, khombo ya u tshinywa ha bvumo ḵa UNDP a i ri vhilaedzisi na zwiṭuku-ṭuku. U vhilaedziswa nga maanda nga bvumo ḵa UNDP nṭhani ha u vhilaedziswa vhukuma nga khombo ine ya nga vha hone kha mupo na matshilisano nga he zwa sumbedzwa kha mawanwa na themendelo dzi re kha dIR a zwi ri takadzi sa vhavhilaeli vha sa vhilaedzisi na luthihi nga zwenezwi.</p> <p>Ri ṭoḍa u engagedza nga ḵa uri mvelelo dza u kundwa ha CO u tevhela mulayo a zwo ngo sokou bveledza khombo ya u tshinywa ha bvumo ḵa UNDP u ya nga phara 79.2, fhedzi zwo dovha zwa bveledza khombo ya uri UNDP i ḍo katelwa kha u vhaisa vhatu na u tshinya mupo nga nḍila khulwane nga nṭwambo wa uri, nga nṅa ha u kundelwa u ita ṭhoḍisiso i ṭoḍeaho na u wana vhaimele vha ṭoḍeaho, tsheo ya u shumisa themphuleithi yo khakheaho zwo dovha zwa amba uri Tshishumiswa tsha Tsenguluso ya Khombo tshi ṭoḍeaho a tsho ngo shumiswa, tshine kha zwiṅwe zwazwo tsha “livhisa vhaofisiri vha UNDP uri vha ṭhogomele nga vhuronwane nḍila ine mishumo ya muthu ane a nga vha muthusi ya nga kwama ngayo vhatu na mupo vha sa athu shumisana nae”, kha nyimele ine “ha vha na mafungo manzhi ane a sumbedza uri</p>	<p>UNDP kha maitete a ṭhoḍisiso vhu nga ṭalutshedzwa nga nḍila i pfalaho vhukuma kha mbekanyamaitete dzo fanelaho.</p> <p>ṭhalutshedzelo dza phara 5.2, 69, 79.2, na 82 dzo itwa u itela u ṭalutshedza honovhu vhuṭumani nga nḍila i pfalaho vhukuma kha wonoyu muvhigo.</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			MMSEZ i nga vha na mvelelo dzi si dzavhudi kha vhatu na mupo” u ya nga phara 56.	
6	Phara 80	Living Limpopo	Naho mvelelo dzine dza nga vha hone dza yeneyi themendelo ro dzi pfesesa u ya nga thodea ya uri hu vhe ho itwa thodisiso yo teaho na tsenguluso ya khombo ye ya vha i tshi do vha yo thivhela u sainiwa ha MOU naho i ifhio kana muñwe mufuda wa tshumisano kana thikhedzo ya thandela musu hu tshi sedzwa yeneyi nyimele ya khombo ya mveledziso ya vhumagi yo thewaho kha malasha, a ri zwi takaleli uri mafhungo a vhufhura a UNDP a dzhiwe e vhukhaki zwaho ha zwa thekiniki. Kanzhi hu pfesesa uri “themphuleithi” ndi tsumbo kana tshivhumbeo tshine vhañwe vha nga tshi kopa. Nga ñwambo wa zwenezwo, nga u sa pfesesa nga ho dzikaho maitela a UNDP, zwi vhone u nga phetho ya SECU ndi ya uri ho shumiswa fomo yo khakheaho na uri tshumisano i nga bvela phanda arali ha wanala fomo yo teaho. Zwi re zwone ndi uri, samusi DIR i tshi zwi bvisela khagala, hu na zwithu zwinzhi zwine zwa tshimbizana na khombo yo bveledzwaho nga “themphuleithi,” ndi uri maitela ane a tea u tevhelwa hu sa athu thewa tshumisano na uri khombo a i kwami bvumo la UNDP fhedzi, fhedzi i kwama u tevhela hayo Zwilinganyo zwayo zwa Matshilisano na Mupo nahone u tshandavhudza kha zwenezwo, na u iledza u bveledza khombo siani la matshilisano na mupo. Ri nga takalela themendelo ya uri hu ambiwe nga ndeme ya mafhungo e ra sedzana nao na u themendela uri CO i bve kha MOU ye ya u dzhena khawo na SOC nga ñwambo wa uri a ho ngo itwa thodisiso na tsenguluso zwi thodeaho hu sa athu itwa tshumisano na khamphani ya muvhuso yo dzhenaho kha mishumo ine ya dzhiwa i na khombo khulwane.	Zwo thogomelwa. Phara 80 i ombedzela thodea ya u shumisa themphuleithi yo teaho na thodea ya u ita thodisiso i thodeaho. Uri hu iledzwe u timatima, mitaladzi ya u thoma ya phara 80 yo dzudzanywa uri i zwi bvisela khagala uri CO i tea u bva kha MOU wa zwino nga ñwambo wa uri yo shumisa themphuleithi yo khakheaho nahone a yo ngo ita thodisiso i thodeaho.
7	Phara 82	Living Limpopo	Malugana na maambiwa ashu a re kha phara 15.2, ri do inga nga la uri hezwi a si “zwa ndeme [fhedzi] ngauri mabindu a	Zwo thogomelwa. Samusi zwo tshandavhudzwa kha mutaladzi 5 u re afho ntha, khombo ya u sa vha na bvumo lavhudi na

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			muvhuso ndi khamphani dzi shumaho nahone a a kona u ita mishumo ine ya nga tshinya dzina la UNDP” fhedzi nga nzwambo wa uri mabindu a muvhuso ndi khamphani dzi shumaho nahone a nga bveledza mutshinyalo muhulwane kha vhatu na mupo – tshisima tsha khombo kha bvumo la UNDP.	khombo kha vhatu na kha mupo zwi a tshimbizana. Uri hu iledzwe u timatima, SECU yo ita tshanduko kha dziphara 15.2 na 82.
8	Para 13	Living Limpopo	<ul style="list-style-type: none"> • Zwi amba mini uri “MMSEZ i katela enea maitete”? Enea maitete a ‘katelwa’ hani nga MMSEZ? • Zwi amba mini uri MMSEZ i nga kha di tshinya enea maitete ane a shuma kha mishumo yothe ya UNDP ya u ita mbekanyamushumo? 	Zwine eneo maitete a amba zwone zwo tlatshedzwa kha phara 70 ya mvetamveto ya muvhigo. U itela u iledza u timatima, ho itwa tlatshedzo kha dziphara 13 na 70.
9	Phara 14.4 na 79.4, phara 15.3 na 81, phara 15.4 na 83, na phara 29	Living Limpopo	Samusi zwo vha zwi tshi vhonele hu si na thodea ya uri hu itwe thodisise kana tsenguluso ya khombo hu sa athu itwa tshumisano na mihasho ya muvhuso nga nda ha khamphani dza muvhuso (dzine dza dzihwa dzi tshi lingana na tshumisano ya sekithara ya phuraivethe nga fhasi ha mbekanyamaitete i shumaho), ndi thodea ya u shumisa maitete mananu a mbekanyamushumo kha mishumo yothe ya mbekanyamushumo ya UNDP fhedzi ine ya khwathisedza u tevhelwa ha Zwilinganyo zwa Matshiliso na Mveledziso zwa UNDP kha nyimele dzo raloho. Nga zwenezwo, u shaya ha maitete a tshiofisi a u shumisa milayo ndi vukhaki vuhulwane. Kha leneli sia ri thogomela uri naho CO yo vha i tshi kombetshedzwa nga thodea dza tshiofisi dza thodisise dzine dza shuma kha tshumisano dza sekithara ya phuraivethe, zwi a mangadza uri CO yo amba uri yo thogomela maitete a mbekanyashumo nahone — nga ndila ine ya sumbedza u sa tenda — yo dzhia MMSEZ i tshi tshimbizana na enea maitete, naho yo dzhila fhasi kana u nyadza khombo dzine dza nga vha hone dze dza vhonele nga SECU kha tsenguluso yayo kha phara 70. Ngavhe tshigwada tsha shumisano natsho tsho vha tshi dzangano la muvhuso, u fana na muthomi wa SOC nthani	Samusi zwo sumbedzwa kha phara 70, SECU a i tlangedzi zwo ambiwaho nga CO uri yo sengulusa themendelo u ya nga maitete a mbekanyamushumo sa mafhungo a fushaho musu hu si na vhuanzi naho vuhfio ha zwo ambiwaho nga CO. Naho zwo ralo, samusi zwo ambiwa kha dziphara 14.4, 15.4, 79.4 na 83, a hu na maitete a lwa tshiofisi a u shumisa maitete hu sa tevhelwi zwi re ngomu kha thandela. Kha linwe sia, musu zwi tshi da kha thandela, milayo i dzheniswa kha Maitete a u Tolisisa Matshiliso na Mupo (Social and Environmental Screening Procedure [SESP]) nahone i dovha ya shumiswa nga u shumisa zwilinganyo zwa nyimele ya thandela. SECU yo themendela uri tshenetshi tshikhala tshine tsha tshimbizana mishumo ine ya itea i sa kwami thandela tshi dzudzanywe hu tshi shumisa vuhlvhisi ha tshiofisi na vhadivi vha zwa thekiniki vha SES. SECU i dovha ya tama u zwi bvisela khagala uri naho zwilinganyo zwa nyimele ya thandela zwi songo itiswa nga u saina MOU i sa vhofohi, CO i tea u ita thandela ine ya do toda uri hu tevhelwe zwilinganyo zwa nyimele ya thandela ya SES,

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>ha SOC, zwi vhone zwi khagala uri tsenguluso yo itwaho nga u sa londa ya CO yo vha i tshi do tangedzwa, hezwi zwi vhone zwi songo fanela na luthihi. Zwiwe hafhu, nga nzwambo wa uri maitele othe o itelwaho u khwathisedza uri Zwilinganyo zwa Matshiliso na Mupo zwa UNDP zwi a tevhelwa, u sa shuma ha Zwilinganyo zwa Nyimele ya Thandela ya vhumalo kha thandela dzine dza sa khou "bvela phanda" zwi vhone zwi vhuwe vkhakhi vuhulwane: Samusi Zwilinganyo zwa Nyimele ya Thandela ya vhumalo (zwine maitele matanu a mbekanyamushumo a toda u zwi tevhela) zwi songo shuma kha MMSEZ nga nzwambo wa uri MOU a i fanelei sa "thandela ine ya bvela phanda" u ya nga phara 29., a zwi khagala uri ndi zwifhio zwilinganyo zwa matshilano na mupo zwine zwa toda, arali zwi hone. U shaya ha zwilinganyo zwi pfalla zwa yenei thandela kana naho i ifhio ine ya tikedzwa nga UNDP na tshumiso naho i ifhio ine ya tshimbizana nayo ndi vkhakhi siani ja mbekanyamaitele he ha vha ho tea u vha ho dzudzanywa. Nga zwenezwo, naho ri tshi tendelana na themendelo dza CO dzi re kha phara 15.3 na 81 nahone ri tshi dzi tikedza nga vhudalo, zwihuluhulu themendelo dza UNDP na phara 15.4 na 83., ri vhone uri themendelo dza mbekanyamaitele dza zwino dzine dza vha hone 'dzine dza si vhe khagala' dzine dza tshimbizana na maitele a mbekanyamushumo na zwilinganyo a dzo ngo bviselwa khagala: Hu themedelwa uri u "shaya ha vhulivhisi vhu pfalla" zwi do vhotholola CO kha tsho yayo ya u tikedza MMSEZ, fhedzi u tsvhanyiswa ha UNDP uri i dzudzanye honohu u shaya ha vhulivhisi he ha ita uri tshigathalu tshayo tshi taniwe kha thandela khulwane ya ndowetshumo ine ya shumisa malasha ye ya si tolisiswe nga vhurwane, ine ya khou beledzwa kha Biosphere Reserve yo nwaliswaho nga UNESCO, a zwo ngo ombedelwa nga vhudalo.</p>	<p>arali i tshi tama u shumisa mishumo ya thandela u itela u tikedza MMSEZ.</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
10.	General comment	Living Limpopo	<p>Ri do takalela uri hu rumelwe inwe themendelo kha CO uri i dovhe i dzudzanye na dzangano la Living Limpopo na zwigwada zwa madzangano a tshitshavha e a saina Vhurifhi ha Vhomuthumunzhi ha la 22 Fulwana he ha rumelwa kha CO. Ro guma u kwamana na CO nga la 14 Nyendavhusiku, zwo kopiwa afho fhasi (malugana na vhuqidi hashu he ha si bvelele ha u tangana na CO malugana na mbilaelo yashu kha SECU na yeneyi thodisiso).</p> <p>Ri nga takalela nga maanda u newa tshikhala tsha u tangana na CO uri ri talutshedze mafhungo ashu a inwe pulane yo thewaho kha mupo ya mveledziso ya ikonomi ya dzingu la Tshitiriki tsha Vhembe uri ri ambe nga ha khaedu tharu dza vhushayi, u shayea ha mishumo na ndinganyiso, zwine zwa tikedzwa nga dzangano la Living Limpopo. U ya nga zwe ra anganyela, Great Vhembe Conservation Area--Biodiversity and Carbon Credit Project, ye ya bveledzwa nga dzangano la Living Limpopo li tshi shumisana na UNESCO MAB Vhembe Biosphere Reserve sa thikhedzo ya ikonomi yo thewaho kha zwishumiswa zwa mupo kha lenejo dzingu, i tshimbidzana na ndaela dza UNDP, maitete ayo na zwilinganyo zwa matshilisano na mupo, nahone i do thusa dziwe mbekanyamushumo dza UNDP u katela na UNDPBIOFIN.</p> <p>(Kha heli sia ri dovha ra takalela ndivhadzo yavhuqi ine ya kha qi tou bva u itwa ya "Vhulanguli ha Mutanganelwa ha U Pfuka Mikano ya Mulambo ha Mveledziso i sa Nyethi ya Mulambo wa Limpopo, ho rangwaho phanda nga Mbekanyamushumo ya Mveledziso ya United Nations (UNDP) kha la Afurika Tshipembe, i tshi shumisana na Tshumisano ya Maqi ya Lifhasi ya Tshipembe ha Afurika (GWPSA).</p> <p>Khamusi a ro ngo zwi pfesesa, fhedzi zwi tungufhadzaho ndi uri kuambele kwa u fhedza na CO ko toda u fana na kwe SOC ya</p>	<p>Thodisiso dza SECU dzo thewa kha mafhungo o takuswaho kha mbilaelo dze ya dzi tanganedza. I ita themendelo zwo thewa kha mawanwa ayo a u sa tevhela mbekanyamaitele dzi shumaho dza UNDP kha mafhungo o bulwaho kha dzenedzi mbilaelo. Kha enea mafhungo, thodisiso ya SECU yo livhisa thogomelo kha mafhungo a u tevhela mulayo ane a tshimbidzana na u saina MOU vhukati ha CO na SOC. Mbekanyamaitele dzi shumaho, zwi huluhulu SES (Tshipida C), dzi toda uri CO i kwhathisedze u shela mulenzhe ha vhakwamei nga ndila ya ndeme, i shumaho na i re na ndivho kha u itwa na u shumiswa ha mbekanyamushumo na thandela dza UNDP. Vhulapfu ha nyambedzano na uri hu do ambiwa lungana zwi do disendeka nga mufuda wa mushumo, vhuhulwane ha khombo dzine dza nga vha hone na ndila dzine vathu vha do kwamea ngayo, na mbilaelo dzine dza vhudziswa nga tshitshavha. Nga nwambo wa he thodisiso ya vha yo livhisa hone na mawanwa o livhaho a SECU a wonoyu muvhigo, SECU a i kha vhuimo havhuqi ha u ita themendelo dzo livhaho kha enea mafhungo. Naho zwo ralo, nga u tou angaredza SECU i tutuwedza CO kha la Afurika Tshipembe uri i dzhie vhukando i fhathe vhushaka havhuqi na u vhu vhulunga na vhakwamei vha madzangano a tshitshavha.</p>

**SECU0020:
Maambiwa na Tshikhala tsha u Nwala Phindulo**

Muduba	Phara # kha Muvhigo wa Mvetamveto	Maambiwa a Murumeli	Maambiwa	Phindulo ya SECU
			<p>MMSEZ na vhathomi vhayo, LEDA vha ku shumisa musu vha tshi amba na riṅe kha enea mafhungo. Sa tsumbo, sedzani ṭhalutshedzo dzo khakheaho na dzine dza sumbedza maḍipfele o khwaṭhaho malugana na mbilaelo yashu ye ra i isa kha SECU ye ya itwa kha Muvhigo wa Nwaha na Nwaha wa 2023 wa LEDA yo gandiswaho nga ḽara 2023, o kopiwaho afho fhasi. Naho zwo ralo, ri swela u pfuka kha enea mafhungo na CO ya UNDP nahone ra ambedzana nga nḍila i fhaṭaho nga ha tshumisano ine ya vhone i tshi nga i ḍo takadza ine ya nga vha na mbuyelo khulwane musu zwi tshi ḍa kha nyaluwo i sa nyetḥi, u vhulunga mutshatshame wa zwi tshilaho na u fhungudza u shanduka ha kilima na u tendelana na tshanduko dzinguni ḽa Vhembe.</p>	